

ARKEOLOGISK UTREDNING

Ola Kadefors

Fyllinge

Halland, Halmstads kommun, Snöstorps socken, Fyllinge 20:393

Utredningsår 2015

Hallands Länsmuseum, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2015.

Arkeologisk utredning 2015.

Omslagsbild: utredningsområdet mot öster. Foto: Patrik Hallberg, (fotonr 2015-42-12)

Layout: A. Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

SAMMANFATTNING	5
BAKGRUND	5
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	5
SYFTE OCH METOD	6
RESULTAT	6
TOLKNINGSFÖRSLAG	10
ÅTGÄRDSFÖRSLAG	10
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	10

Figur 1. Utredningsområdet samt i texten nämnda fornlämningar. Skala 1:10 000.

SAMMANFATTNING

Med anledning av en planerad bostadsbyggnation inom fastigheten Fyllinge 20:393, Snöstorp socken, har Kulturmiljö Halland utfört en arkeologisk utredning i syfte att eftersöka under mark dolda fornlämningar. Vidare syftade utredningen till att eftersöka eventuella spår efter slaget i Fyllebro 1676. I den västra delen av undersökningsområdet påträffades stolphål, härदार och gropar av förhistorisk karaktär inom två mindre områden. Centralt på ytan och i dess östra del påträffades inga lämningar.

BAKGRUND

Utredningen föranleddes av en planerad bostadsbyggnation inom fastigheten Fyllinge 20:393. Utredningen utfördes på uppdrag av Halmstads kommun av personal från Kulturmiljö Halland och vid två olika tillfällen. Den första delen av utredningen utfördes den 21–22 april 2015 och den andra delen den 3 november 2015. Anledningen till det långa avbrottet i utredningen var en följd av ett missförstånd mellan markägaren och den arrendator som brukade marken. För att inte förstöra den sådd som gjorts på vårkanten, utfördes den sista dagen av utredningen i november när skörden var tagen. På vårkanten grävdes den västra och centrala delen av undersökningsområdet, och på höstkanten den östra delen. Vid båda utredningstillfällena var vädret gynnsamt.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Utredningsområdet är beläget öster om Fyllinge samhälle och inom Fylleåns vattensystem. Enligt SGU består ytan av lera/silt, vilket i stort bekräftades under utredningen. Området består idag av åkermark på en höjd av drygt 20–22 meter över havet. Det överliggande matjordslagret består av siltig sand. I den västra delen av undersökningsområdet fanns partier av grusig morän som inte fanns registrerade på jordartskartan.

Inom en tvåkilometersradie runt utredningsområdet finns totalt 22 fornlämningar registrerade. Av dessa är det värt att nämna det gamla slagfältet efter slaget vid Fyllebro 1676 som ligger ca 500 meter väster om utredningsområdet (RAÄ 114). Detta delundersöktes av Kulturmiljö Halland 2011–2012 och vid en metalldetektorundersökning påträffades följdriktigt en del rester efter slaget. Framförallt utgjordes dessa rester av granatsplitter (Tegnshed 2012). Äldre lämningar värda att nämna är även de totalt fem gravhögarna söder om utredningsområdet. Den av dessa som ligger närmast utredningsområdet, RAÄ 36:1, är

en förstörd hög som bedömts som bortplöjd. Vid en utredning inför byggnation i området kunde inga rester av högen återfinnas (Carlie 2004). Den i närområdet bäst kända fornlämningen är bopplatsen RAÄ 106 som undersöktes vintern 2001/2002 och som innehöll omfattande boplatzlämningar från framförallt äldre järnålder (Toreld & Wranning 2003). I den direkta närheten till själva utredningsområdet finns en flintsamling (RAÄ 83:1) på den gård som ligger mitt i själva utredningsområdet. Samlingen består i huvudsak av flint- och bergartsyxor, men även av några pilspetsar. Det är i skrivande stund oklart om dessa föremål kommer från utredningsområdet.

Till omlandsanalysen måste nämnas att det i området direkt söder om utredningsområdet utfördes en arkeologisk utredning inför en husbyggnation 2008. Vid denna utredning påträffades inga förhistoriska lämningar. Vidare kunde här konstateras att marken i sin helhet bestod av lera och kunde anses såsom mycket olämplig för boplatzlämningar (Kadefors 2008).

SYFTE OCH METOD

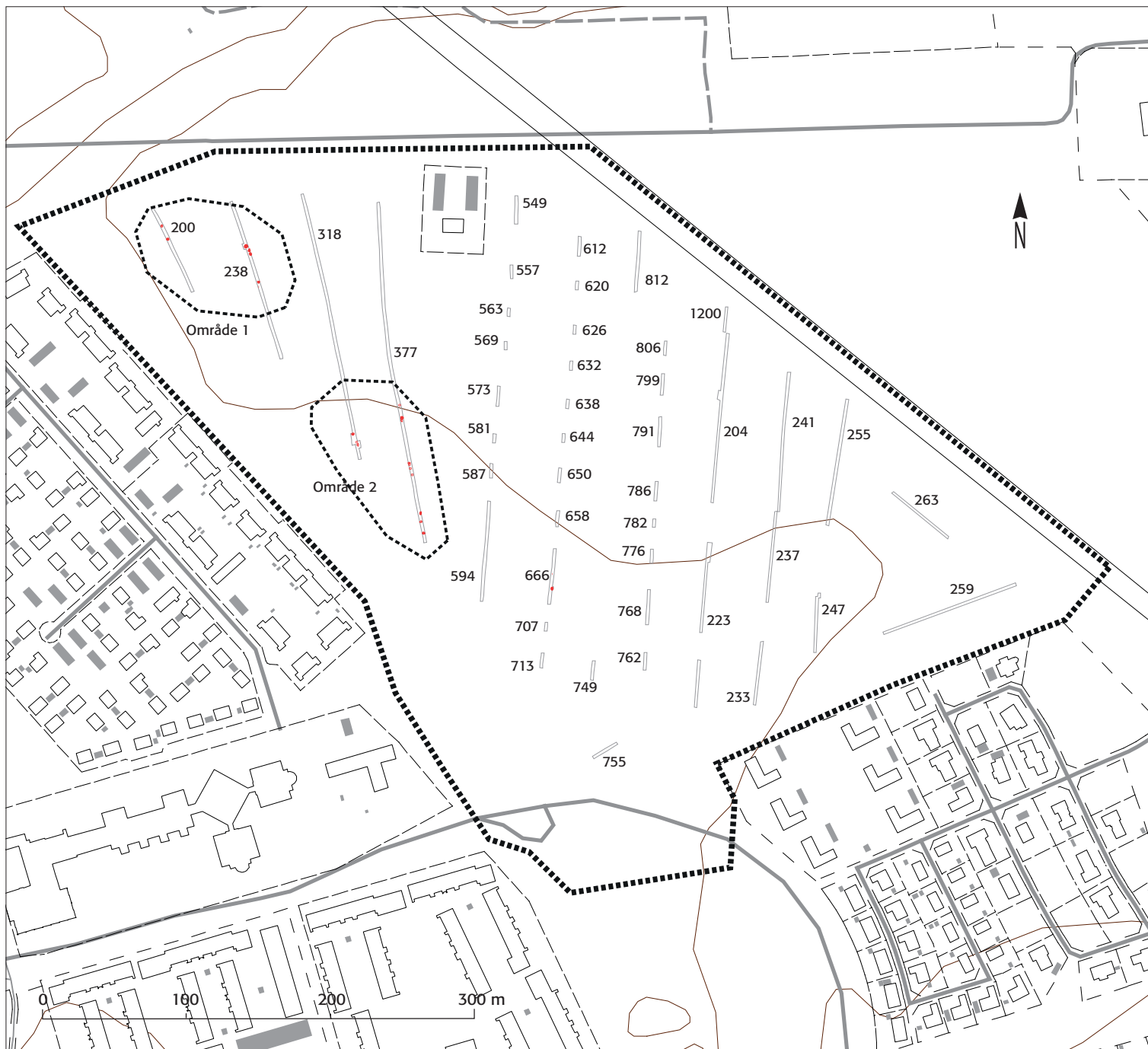
Utredningen syftade till att eftersöka under mark dolda fornlämningar som skulle kunna komma att beröras av en eventuell exploatering. Metoden som tillämpades var sökschaktsgrävning där matjorden skalades av och den underliggande alven frigjordes. Schakten var en skopbredd (1,70 meter) och i huvudsak drogs schakten i långa sammansatta stråk. På platser där det fanns indikationer på anläggningar breddades emellanåt schakten med en skopbredd. De långa schakten varvades med kortare schakt beroende på underlag. Det kan poängteras att leran i området var mycket styv, bitvis hade t.o.m. en 20 tons grävmaskin problem att stå stadigt vid schaktningen och fick schakta med korta tag.

Vidare syftade utredningen till att eftersöka eventuella spår efter slaget vid Fyllebro. Att eftersöka lämningar från slagfältet var i huvudsak intressant i den västra delen av undersökningsområdet. Där utfördes en metalldetektorsundersökning i samband med schaktningen. Denna undersökning gav inga spår efter slaget.

RESULTAT

Sökschaktsgrävning utfördes med en ungefärlig bredd på 40-50 meter mellan schakten. Matjordslagret var generellt mellan 0,20 – 0,30 meter tjockt, även om partier med 0,40 meter tjock matjord också fanns. I stort var marken opåverkad av sentida störningar. I den södra delen av området fanns en kulvert som sannolikt tjänade för dränering av ytan. Det kan även tilläggas att det inte påträffades några som helst spår efter de kadaver som enligt uppgift skulle ha grävts ned centralt på ytan efter ett mjältbrandsutbrott i slutet av 50-talet. Dock skall sägas att utredningsschakt med 40-50 meters mellanrum ger en ganska grov träffbild.

Generellt utgjordes alven av styv lera eller silt och är således att betrakta som dålig mark för bosättning under förhistorisk tid. Ett undantag var dock i de västligare delarna av utredningsområdet där markmiljön var något grusigare och alven av siltblandad sand snara-

Figur 2. Utredningsytan med samtliga dragna sökschakt samt de båda områdena 1 och 2 där fornlämningar påträffades. Skala 1:4000.

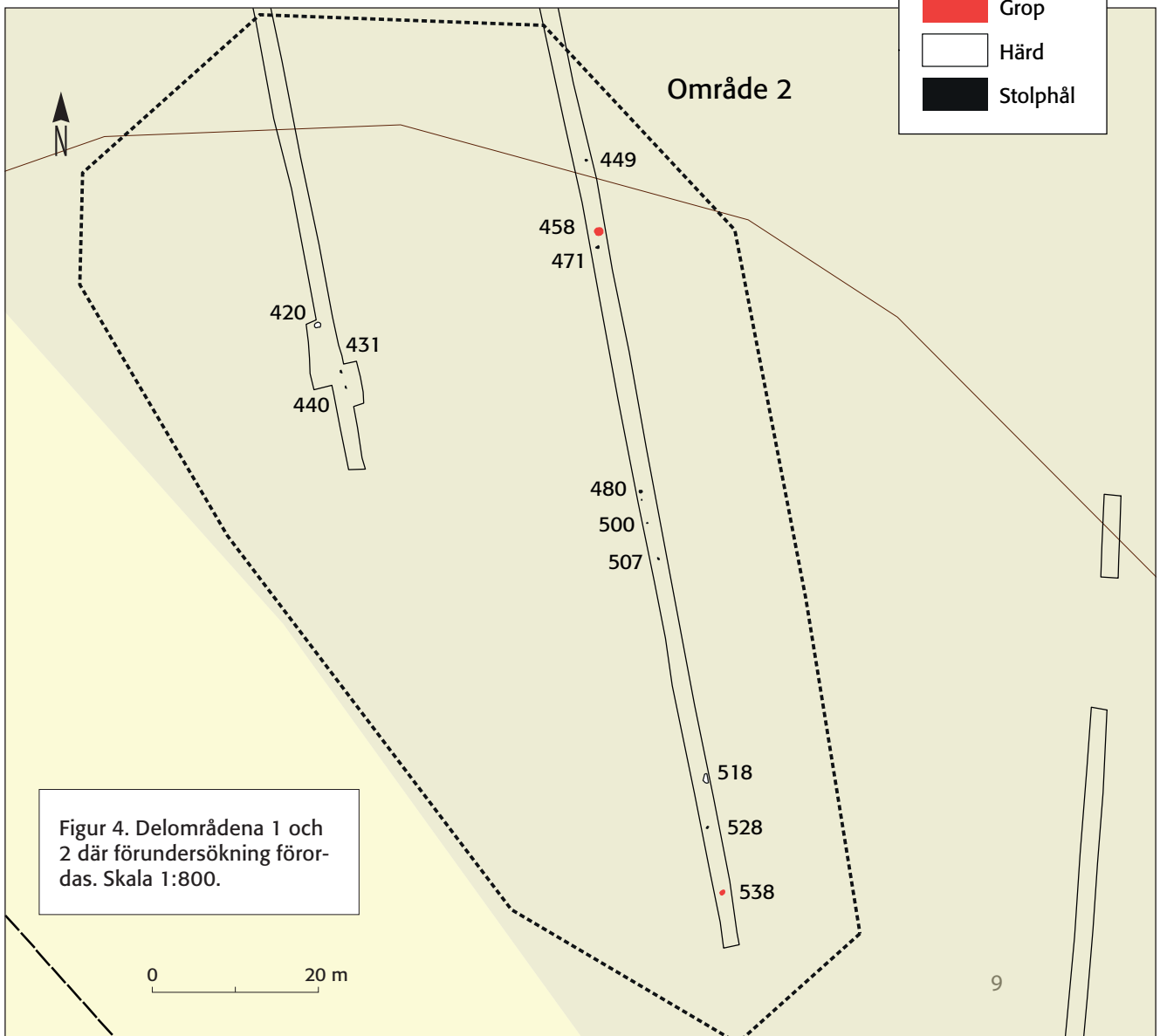
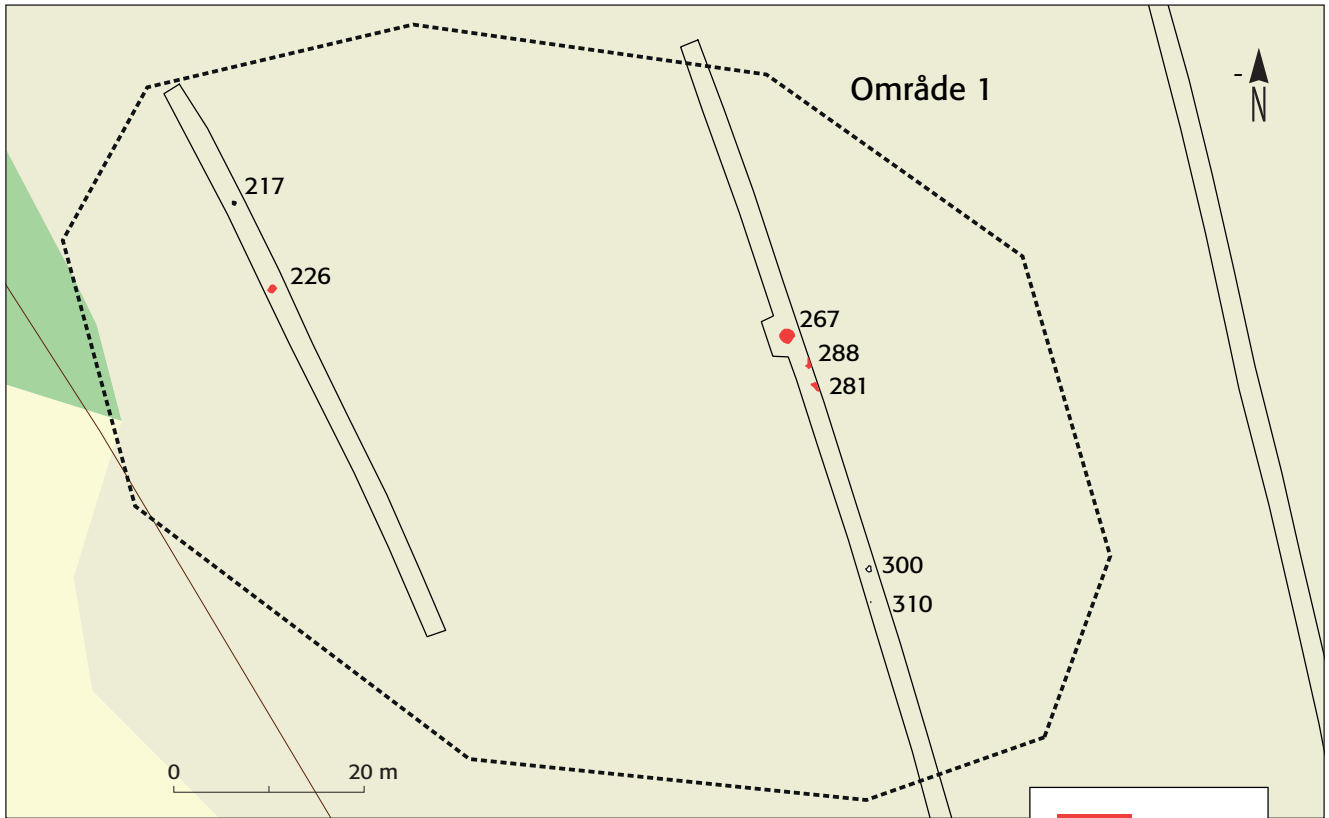
Figur 3. Södra delen av schakt 318. Markmiljön är något mer genomsläpplig i den västra delen av undersökningsområdet än inom den övriga ytan. Här fanns också förhistoriska anläggningar. (Fotonr. 2015-42-08) Foto: Patrik Hallberg.

re än ren lera. I detta område kunde också två mindre koncentrationer av förhistoriska anläggningar konstateras. De två ytorna med fornlämningar bedöms vara på drygt 7000 m² vardera. Sammantaget påträffades inom dessa två områden sex gropar, tre härdar och elva stolphål. I anslutning till dessa ytor påträffades även två bitar slagen flinta. Man kan därför konstatera att det inom utredningsområdet finns förhistoriska lämningar. Dock finns inga evidens som närmare kan bestämma vilken ålder lämningarna har, men sannolikt att det rör sig om boplatslämningar.

I de centrala och östra delarna av utredningsområdet påträffades inga betydande lämningar alls. Endast ett stolphål hittades i hela den sydöstra delen, vilket ej föranleder några ytterligare åtgärder.

ID	Anläggningstyp
217	Stolphål
226	Grop
267	Grop
281	Grop
288	Grop
300	Härd
310	Stolphål
420	Härd
431	Stolphål
440	Stolphål
449	Stolphål
458	Grop
471	Stolphål
480	Stolphål
491	Stolphål
500	Stolphål
507	Stolphål
518	Härd
528	Stolphål
538	Grop

Tabell 1. Anläggningslista.

Figur 4. Delområdena 1 och 2 där förundersökning förordas. Skala 1:800.

TOLKNINGSFÖRSLAG

I den västra delen av utredningsområdet finns spår efter förhistorisk aktivitet. Det totala antalet förhistoriska anläggningar inom de två områdena var 20 stycken, vilket visar på att det trots allt kan finnas ganska omfattande lämningar. Inga fynd gjordes dock som vidare kunde ge en bild av vilket tidsepok som anläggningarna härstammade från. Inom ramen för utredningen gjordes ingen undersökning av anläggningarna.

I den centrala och östra delen av utredningsområdet påträffades inga förhistoriska lämningar.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Kulturmiljö Halland förordar att de två angivna fornlämningsområdena underkastas en arkeologisk förundersökning i händelse av exploatering.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-1343-14
Eget dnr:	2014-93
Uppdragsgivare:	Halmstad kommun
Utförandetid:	2015-04-21–2015-04-22, 2015-11-03.
Personal:	Patrik Hallberg (projketledare våren), Stina Tegnhed, Ola Kadefors (projektledare hösten)
Höjdsystem:	RH 2000
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Undersökt yta:	3609 m ²
Dokumentation:	Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 2.0 i intrasisprojektet snöstorp201493u. Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad.
Bilddokumentation:	Inga bilder sparade.
Fynd:	-
Datering:	-

REFERENSER

- Carlie, Lennart. 2004. *Gyllebolet*. Hallands länsmuseum, Landsantikvarien. Uppdragsverksamheten. Halmstad 2004. Arkivrapport
- Kadefors, Ola. 2008. Utredning av Fyllinge 20:393. Slutredovisning och förenklad rapport. Hallands länsmuseum, Kulturmiljö Halland, uppdragsverksamheten, Halmstad 2008. Arkivrapport.
- Tegnhed, Stina. 2012. "Medan fältmusiken ljudade från alla håll och artilleriet med god verkan begynte sitt dunder, började slaget". Arkeologiska rapporter från Hallands länsmuseum. 2012:5
- Toreld, Christina. Wranning, Per. 2003. *Framgrävt förflutet i Fyllinge. Resultat från undersökningarna 2001-2002*. Arkeologiska rapporter från Landsantikvarien 2003:3.

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se